

Doe gewoon: anders

Oomkes, Frank en Jos Cuypers, 1986. Doe gewoon, anders: handboek trainingen interculturele communicatie. (450 p.)

Wijze van bestellen: f 36,90 overmaken op postgiro 3892852 of op 68.72.61.961 NMB, t.n.v. Gamma, Nieuwe Gracht 4, te Utrecht o.v.v. "Doe gewoon, anders".

Vrijwel dagelijks worden we ermee geconfronteerd dat we leven in een multiculturele samenleving. Ook op het terrein van de professionele huishoudelijke verzorging manifesteert zich in toenemende mate de culturele verscheidenheid. Cliënten/patiënten en werkers ontdekken, dat de vanzelfsprekendheid van "zoals ik het van huis uit gewend ben" niet voor iedereen normaal is en daarom ook geen norm voor de ander kan zijn. Van beide kanten moeten we soms moeite doen het vanzelfsprekende van elkaars normen te zien en oog te krijgen voor de verschillen én overeenkomsten in normen en waarden.

Een handreiking bij deze ontdekkingsreis biedt het recent verschenen handboek trainingen interculturele communicatie "Doe gewoon, anders", dat geschreven is door *Frank Oomkes* en *Jos Cuypers*. Thema's die aan de orde komen zijn o.a.: verbale en nonverbale communicatie, feedback, samenwerken, probleemoplossen, conflictantering, cultuurschok en waarden. De theorie wordt beknopt behandeld en er wordt verwezen naar *verdere literatuur*. Daarnaast zit het boek boordevol oefeningen die gebruikt kunnen worden om zicht te krijgen op de eigen culturele bepaaldheid, en om de communicatie met mensen van een andere cultuur te bevorderen. Elke oefening is voorzien van een uitgebreide toelichting op het doel, de uitvoering en de wijze van nabespreking. Dit boek is bij uitstek geschikt voor mensen tot wier takenpakket het behoort (toekomstige) medewerkers te trainen of op te leiden om in multiculturele situaties te functioneren. Bijvoorbeeld voor een medewerker deskundigheidsbevordering in de gezinsverzorging, een opleidingsfunctionaris voor medewerkers van de civiele dienst of docenten sociale vaardighe-

den van de diverse opleidingen. Zij kunnen er uitstekend materiaal in vinden om een programma samen te stellen voor een studiedag of meerdaagse training over interculturele communicatie.

Met enige aarzeling geef ik kritiek op het handboek: bij een aantal oefeningen ligt de nadruk m.i. sterk op de communicatie, terwijl het interculturele aspect wat weinig uit de verf komt. De beschrijving van het interactiedrama bijvoorbeeld zou in een algemeen handboek over communicatie niet misstaan. In het kader van dit handboek verwacht ik ook aandacht voor de interculturele kant. Ik zou onder andere willen weten of ik als witte begeleider van een training geschikt ben om een zwarte cursist te helpen bepaalde ervaringen te verwerken. Misschien verdient het wel de voorkeur, dat zwarte cursisten met zwarte trainers werken?

Ook bij diverse kennismakingsoefeningen mis ik de interculturele uitwerking. Bijvoorbeeld: de oefening "silhouetten van elkaar op een flap tekenen" kende ik al. Nú zou ik graag willen weten in welke interculturele kuilen ik kan vallen. Kan ik zomaar aan iemand van een andere cultuur, naar aanleiding van het gemaakte silhouet, vragen: "Bij het voorhoofd: waar denk je nu aan? bij de neus: wat ruik je het liefste, thuis? bij de ogen: wat zie je het liefste, thuis? enz.?" Nou, dat betwijfel ik!

Tenslotte signaleer ik, dat het thema "interculturele communicatie" erg weinig in verband wordt gebracht met sociaaleconomische aspecten. En daarom draait het in de praktijk toch voor een belangrijk deel bij interculturele communicatie.

Samenvattend zie ik dit handboek als een nuttige, rijke bron van informatie over interculturele communicatie, voor allen die hier in hun werk mee te maken hebben. Als losbladig handboek is het een uitnodiging aan de gebruiker eventuele ontbrekende onderdelen zelf aan te vullen.

Annelies de Vries